

Nästa steg för ekologiskt lantbruk – Eko 3.0

Maria Wivstad, EPOK – Centrum för ekologisk produktion och konsumtion, SLU

Ekologisk produktion har visat sig vara framgångsrikt på en rad punkter; miljö- och hälsofördelar med en produktion utan kemiska bekämpningsmedel, lägre kväveläckage per hektar, är mer energieffektiv, bidrar till ökad biologisk mångfald, ger högre mullhalt i jorden, ger möjligheter till nyföretagande och till bättre ekonomi för lantbrukare, generellt bättre djurvälstånd genom att det ger djuren bättre förutsättningar för naturligt beteende. Samtidigt finns hållbarhetsproblem i ekologiskt lantbruk; låga skördar av vissa grödor, odlings-osäkerhet, beroende av fossil energi, brist på växtnäring och brutet kretslopp mellan stad och land, brister vad gäller djurhälsa i vissa system, behov av minskad klimatpåverkan och lägre övergödande utsläpp.

Om ekologiskt på allvar ska vara en del av lösningen på hållbarhetsproblemen inom jordbruket måste produktionen öka och samtidigt behöver produktion och hållbarhet förbättras. Ekologisk produktion är idag en liten del den totala produktionen av livsmedel. Sverige ligger högt, just nu är nio procent av de livsmedel som säljs ekologiska. Globalt ligger andelen på knappt en procent.

Strategier för Eko 3.0

Behovet av förändring och utveckling har internationellt benämnts "Organic 3.0" och myntades av IFOAM International (International Federation of Organic Agricultural Movements). IFOAM har formulerat en strategi för Eko 3.0 som innefattar sex punkter:

1. Innovationskultur

Hur kan skördar och produktivitet ökas utan att äventyra hållbarhet och miljöfördelar?
Kritiskt granska regelverken, vilka regler ska behållas vilka behöver ändras
Ny teknik där externa negativa aspekter beaktas

2. Kontinuerlig förbättring

Förbättringar inom ekologisk, social, ekonomisk och kulturell hållbarhet, istället för fokus att uppfylla regelverken. Nya verktyg för att kommunicera förbättringar behövs

3. Fler och nya sätt att verifiera ekologisk produktion

Regelverk kan utgöra miniminivå, men fler sätt behövs för att verifiera produktionen, t ex direkta samarbeten producenter-konsumenter.
Ny digital teknik, för minskad arbetsbörda för verifiering/certifiering

4. Bredare syn på hållbarhet, inkludera andra initiativ

Strävan att sprida framgångsrika ekologiska metoder till hela lantbruket
Samarbeta med andra initiativ, agroekologi, rättvis handel (i Sverige – Svenskt Sigill, klimatmärkta livsmedel etc)

5. Engagemang i hela livsmedelssystemet

Produktion-förädling-handel
Närmare samarbete med konsumentensida
Både produktionsprocesser, produkter och hållbara konsumtionsmönster

6. Rättvis prissättning

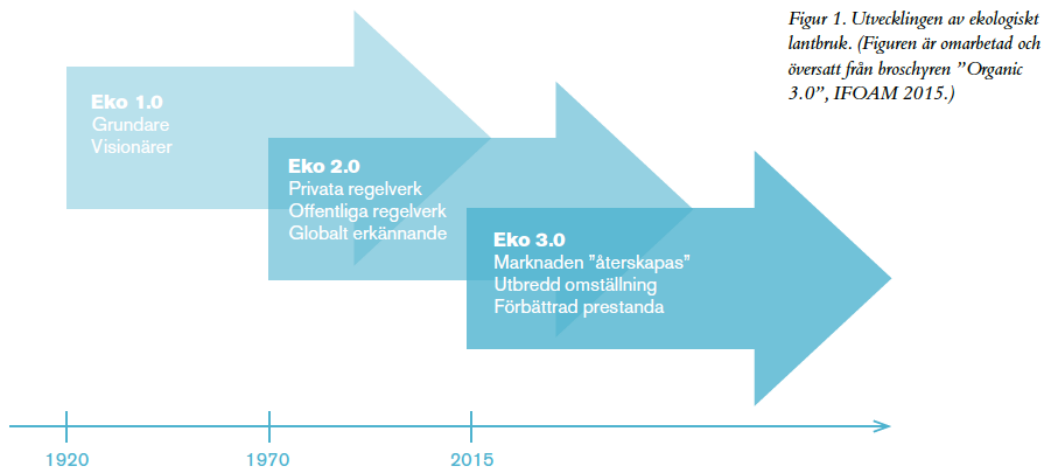
Att införliva indirekta kostnader såsom miljöpåverkan i priset
Jordbrukaren ska erhålla en rättvis del av varans värde
Utvärdering av stödsystem som i större utsträckning medför kollektiva nyttor och gynnar ekosystemtjänster

Eko 3.0 i Sverige

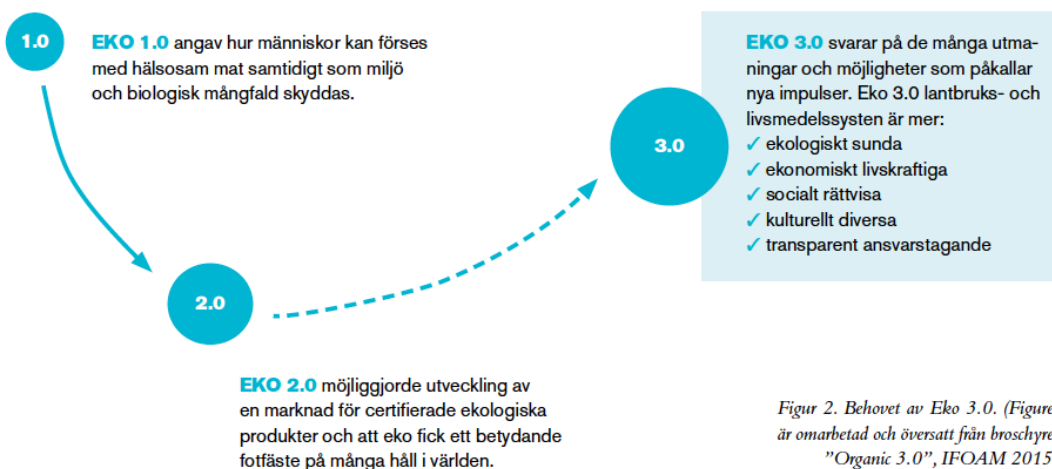
Hur behöver det ekologiska lantbruket utvecklas i Sverige? Utmaningarna är delvis desamma här som i andra delar av världen. Det finns också dilemman för ekoproduktionen om

målsättningen är att produktionen och även produktiviteten ska öka. Växtnäringsförsörjningen är en faktor som har stor betydelse för produktionsnivåerna. Regelförändringar för vilka gödselmedel som ska kunna användas kan behöva diskuteras. En intensivare produktion med större gödselgivor med mer lättillgänglig näring kan samtidigt medföra ökad risk för näringsläckage. En ekologisk produktion med mer insatsmedel kan medföra att skillnaden blir mindre i jämförelse med konventionell produktion och att konsumenters förtroende och betalningsvilja för ekologiska produkter minskar.

Utvecklingssteg fram till Eko 3.0

Figur 1. Utvecklingen av ekologiskt lantbruk. (Figuren är omarbetad och översatt från broschyren "Organic 3.0", IFOAM 2015.)

Figur 2. Behovet av Eko 3.0. (Figuren är omarbetad och översatt från broschyren "Organic 3.0", IFOAM 2015.)

Vidare läsning

Nästa steg för ekologiskt lantbruk – Eko 3.0. Broschyr från EPOK:

<http://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/epok-centrum-for-ekologisk-produktion-och-konsumtion/publikationer/faktablad/>

(finns under publikationer/faktablad på EPOK:s hemsida)

Organic 3.0 for truly sustainable farming & consumption. Diskussionskrift från IFOAM – Organics International. Kan laddas ner gratis:

<https://shop.ifoam.bio/en/organic-30-truly-sustainable-farming-consumption-full-length-version>

Reganold & Wachter, 2016. *Organic agriculture in the twenty-first century*. NATURE PLANTS, Vol 2, 1-8. <http://www.nature.com/articles/nplants2015221>